

ÁLLÁSFOGLALÁS A JÖVEDELEMARÁNYOS TÖRLESTÖRÉSZLET ÉS A HITELFEDEZETI ARÁNYOK SZABÁLYOZÁSÁRÓL SZÓLÓ 32/2014.(IX.10.) MNB RENDELET (JTM RENDELET) 2. § 9. PONTJÁNAK ÉRTELMEZÉSÉVEL KAPCSOLATBAN.

A Bank állásfoglalás iránti kérelmet (**Beadvány**) nyújtott be Magyar Nemzeti Bankhoz (székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.) (**MNB**) a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014.(IX.10.) MNB rendelet (**JTM rendelet**) 2. § 9. pontjának értelmezésével kapcsolatban.

I. A TÉNYÁLLÁS

A Bank Beadványában előadta, hogy elkötelezett a Családvédelmi Akcióterv megvalósításában történő közreműködés tekintetében. A babaváró támogatás tényleges és potenciális igénylői közt egyre nagyobb számban fordulnak elő határozott munkaviszonyban foglalkoztatottak, a köz- és a magánszférából egyaránt. Jelenleg a jelzálogfedezettel nem biztosított kölcsönök tekintetében a Bank nem teszi lehetővé a határozott idejű munkaviszonynál hosszabb futamidejű kölcsön felvételét, azonban a babaváró támogatás minél szélesebb jogosulti körhöz történő eljuttatása okán felül kívánja vizsgálni a határozott idejű munkaviszonyból származó munkabér rendszeres jövedelemként történő figyelembevételével kapcsolatos gyakorlatát.

II. A JOGKÉRDÉS

A JTM rendelet 2. § 9. pontja szabályozza, hogy egy jövedelemnek milyen sajátosságokkal kell rendelkeznie ahhoz, hogy beszámítható legyen az igazolt havi nettó jövedelembé.

Az MNB honlapján elhelyezett a JTM rendelet jogértelmezése tekintetében iránymutatást adó kérdések és azokra adott válaszok (**adósságfék GYIK**) körében az MNB kifejti, hogy egyrészt a határozott időre szóló munkaviszonyból származó jövedelem is elfogadható másrészt, hogy a jövedelem rendszerességére vonatkozó feltétel fennállását a szerződés futamideje és a jövedelem sajátosságai alapján kell megítélni, nem felel meg a rendszeresség kritériumának az olyan bevétel, amelyről nem feltételezhető alappal, hogy a szerződés teljes futamideje alatt rendelkezésre fog állni a törlesztésre. Alappal feltételezhető, hogy rendelkezésre fog állni a teljes futam idő alatt egy jövedelem, – a Bank beadványa szerint - ha az legfeljebb a futamidővel megegyező időre jár.

A fentieket figyelembe véve a Bank arra szeretne választ kapni, hogy milyen esetekben feltételezhető alappal, hogy a határozott idejű munkaviszonyból származó jövedelem a határozott időnél hosszabb szerződéses futamidő esetén is megfelelő bevételt nyújt a törlesztésre.

III. A BANK ÁLLÁSPONTJA A JOGKÉRDÉSSSEL KAPCSOLATBAN

Az MNB az adósságfék GYIK-ban alkalmazási elveket ad a JTM rendelethez, ennek kapcsán példálózó jelleggel határozza meg, hogy mely jövedelmek azok, amelyeknél alappal feltételezhető a teljes futamidő alatt történő rendelkezésre állás. Napjaink munkaerőpiaci trendjeit tekintve azonban megfigyelhető, hogy gyakorivá vált a határozott idejű munkaviszony, és az egy munkaviszonyban eltöltött idő is rövidebbé vált. A határozatlan idejű munkaviszony esetén nem is feltétlenül értelmezhető, hogy a bevétel a teljes futamidő alatt rendelkezésre áll, hiszen az bármelyik fél részéről könnyebben megszüntethető, mint a határozott idejű munkaviszony.

A babaváró támogatásról szóló 44/2019. (III. 12.) Korm. rendelet (**Kormányrendelet**) a hitelnyújtó hitelintézet feladatává teszi a hitelképesség vizsgálatát, csakúgy, ahogy azt egyéb hitelnyújtási tevékenység esetén is elvégzi. A Bank kockázatkezelési céllal rendelkezik olyan általános és általánosítható adatokkal, amelyek lehetővé teszik annak szofisztikált vizsgálatát, hogy az igénylő valószínűsíthetően képes lesz-e a törlesztőrészlet teljes futamidő alatt történő megfizetésére. A banki álláspont szerint önmagában a határozott idejű munkaviszony léte nem jelenti azt, hogy az igénylő legfeljebb a határozott időtartammal megegyező időtartamra rendelkezik a JTM rendelet szempontjából figyelembe vehető, rendszeres jövedelemmel. A Bank álláspontja szerint így - jelzálogfedezettel rendelkező vagy jelzálogfedezet nélküli, támogatott vagy támogatással nem érintett kölcsönök, hitelek esetén egyaránt - a határozott idejű munkaviszonnyal rendelkező igénylők is jogosultak lehetnek a határozott időt meghaladó futamidejű kölcsön felvételére, amennyiben a hitelképességi vizsgálatnak egyebekben megfelelnek.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA A JOGKÉRDÉSSSEL KAPCSOLATBAN

Az MNB álláspontjának kialakításánál a JTM rendelet következő rendelkezéseit vette figyelembe:

„2. § E rendelet alkalmazásában:

9. igazolt havi nettó jövedelem: az ügyfélnek egy naptári hónapra vonatkozó rendszeres,

a) a munkáltató, az állami adóhatóság, a magyar vagy valamely külföldi állam ellátást folyósító szerve 12 hónapnál nem régebben, papír alapon vagy elektronikus úton kiállított igazolása (ideértve az állami adóhatóság által kiállított keresetkimutatást is) alapján meghatározható nettó jövedelmei összessége, amelyek után a felmerülő közterhek levonásra, megfizetésre kerültek...”

A JTM rendelet 2. § 9. pontjában meghatározott igazolt havi nettó jövedelem fogalom, valamint a JTM rendelet tekintetében az MNB jogalkalmazási gyakorlatát bemutató adósságfék GYIK 1. kérdésében foglaltak alapján a határozott idejű munkaviszonyból származó jövedelmek is figyelembe vehetők lehetnek a jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató (JTM) számításakor. Ennek a feltétele, hogy azok – a JTM rendeletben foglalt egyéb feltételek fennállása mellett – megfeleljenek a rendszeresség kritériumának. Az adósságfék GYIK e tekintetben rögzíti, hogy a jövedelem rendszerességére vonatkozó feltétel fennállását a szerződés futamideje és a jövedelem sajátosságai alapján kell megítélni.

E kritérium a legfeljebb a futamidővel megegyező időre járó, így például határozott idejű munkaviszonyból származó jövedelmek esetén akkor teljesül, ha a jövedelemről alappal feltételezhető, hogy az rendelkezésre fog állni a törlesztésre a teljes futamidő alatt: ennek megfelelően azon, legfeljebb a futamidővel megegyező időre járó jövedelmek is figyelembe vehetők, amelyek helyébe megszűnésüket követően valószínűsíthetően újabb, a JTM megfelelést továbbra is biztosító mértékű rendszeres jövedelem lép.

Ily módon tehát a JTM rendelet nem korlátozza a határozott idejű munkaviszonnyal rendelkező igénylők jogosultságát a határozott időt meghaladó futamidejű kölcsön felvétele tekintetében, a JTM számításakor azonban csak azon, legfeljebb a futamidővel megegyező időre járó, határozott idejű munkaviszonyból származó jövedelmek vehetők figyelembe, melyek tekintetében valószínűsíthető, hogy helyükbe megszűnésüket követően újabb rendszeres jövedelem lép.

Az adósságfék GYIK nem tartalmaz e valószínűsítés tekintetében további iránymutatást, azt a hitelnyújtók kockázatkezelésébe utalja, a prudens hitelnyújtói mérlegelés tárgyává teszi a határozott idejű munkaviszonyból származó jövedelmek figyelembevételét a határozott időt meghaladó futamidejű kölcsön felvételénél.

Ha a Bank a kockázatvállalása során úgy dönt, hogy a határozott idejű munkaviszony tartamán túli futamidőt is engedélyez, az MNB azt tartja jó gyakorlatnak ha ennek a döntésnek a meghozatalakor az intézmény megvizsgálja egyrészt, hogy a hitelfelvevő munkáltatójának ágazatában mennyire tekinthető elterjedt gyakorlatnak a határozott idejű munkaviszony alapján történő foglalkoztatás, illetve az ilyen jellegű szerződéseknek mik a jellemző paraméterei és ezekbe mennyire illeszkedik az adott hitelfelvevő munkaszerződése. Másrészt meggyőződik az adott hitelfelvevő alkalmazotti történetéről, azaz jellemzően milyen szerződéses formákban és milyen időtartamra került alkalmazásra a korábbiakban, figyelembe véve a határozott idejű munkaszerződésre vonatkozó hatályos munkajogi¹ szabályozást is.

A fenti tényezők vizsgálatát természetesen addicionális jelleggel, azaz a szokványosnak tekinthető döntési kritériumok vizsgálatán túlmenően várja el az MNB, a határozott idejű munkaviszony tartamát meghaladó futamidőt figyelembe véve ugyanis az MNB álláspontja az, hogy joggal várható el a prudensen működő intézményektől, hogy az ilyen ügyletek vonatkozásában a szokásosnál részletesebb ismeretekkel rendelkezzenek adósaikról, elkerülendő a nem megfelelően felmért kockázatok felvállalását.

¹ A munkatörvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény 192. § (2)-(4) bekezdései szerint.” (2) A határozott idejű munkaviszony tartama az öt évet nem haladhatja meg, ideértve a meghosszabbított és az előző határozott időre kötött munkaszerződés megszűnésétől számított hat hónapon belül létesített munkaviszony tartamát is. (3) Ha a munkaviszony létesítéséhez hatósági engedély szükséges, a munkaviszony legfeljebb az engedélyben meghatározott tartamra létesíthető. Az engedély meghosszabbítása esetén az újabb határozott idejű munkaviszony tartama – a korábban létesített munkaviszony tartamával együtt – az öt évet meghaladhatja. (4) A határozott idejű munkaviszony meghosszabbítása vagy a határozott idejű munkaviszony követő hat hónapon belül ismételt létesítése csak munkáltatói jogos érdek esetén lehetséges. A Megállapodás nem irányulhat a munkavállaló jogos érdekének csorbítására.”

Az MNB álláspontja szerint a hitelnyújtók akkor járnak el prudensen, amennyiben az ügyfelek hosszú távú eladósodása esetére elvárják, hogy az ügyfelek fizetőképessége is biztosított legyen hosszú távon. Ezzel együtt a határozott idejű munkaviszonnyal rendelkezők jövedelme is figyelembe vehető lehet a JTM számítás során a fentiek szerint.

A megkeresés kapcsán az MNB megjegyzi azt is, hogy bár a babaváró kölcsön sajátos konstrukció (pl. jogszabályon alapuló törlesztési szünet illetheti meg az adósságot bizonyos feltételek fennállása esetén, melynek megfelelően a jövedelemszerzés szünetelése nem jelent kockázatot a törlesztési képesség tekintetében), a Kormányrendelet 4. § (4) bekezdése alapján a Kormányrendelet szerinti kölcsönszerződés csak olyan igénylőkkel köthető, akiket a hitelintézet az általános belső szabályai szerint az igényelt kölcsön felvételéhez hitelképesnek minősít. Tehát kizárólag ezen ügyletek tekintetében a hitelképesség-vizsgálat elvégzése vonatkozásában speciális rendelkezések megállapítására nincs lehetőség.

Az MNB felhívja a Bank figyelmét arra, hogy véleményét kizárólag az állásfoglalás kérelmében rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, így az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Bank által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. A jelen állásfoglalás kizárólag a Bank tájékoztatása céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok (pl. marketing) érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatók fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.